

**Житомирський державний університет імені Івана Франка
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

„Затверджую”

Ректор Житомирського
державного університету імені
Івана Франка

 проф. Саух П.Ю.

«13» листопада 2017 р.

ПРОГРАМА ТВОРЧОГО КОНКУРСУ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

для вступу на навчання за освітнім ступенем «БАКАЛАВР»
спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
зі спеціалізацією «Художня культура»

Пояснювальна записка:

Вступні іспити (напрямок підготовки 0202 «Мистецтво» освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»*) проводяться відповідно до Правил прийому до Житомирського державного університету, які затверджені ректором ЖДУ у формі творчого конкурсу.

На даний напрямок приймаються особи, які мають повну загальну середню освіту та відповідну фахову підготовку.

За змістом та формами перевірки фахових компетенцій абітурієнта вимоги вступного іспиту корелюють із вимогами до фахових компетенцій випускників дитячих музичних шкіл (ДМШ), початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (ПСМНЗ), училищ мистецтв і культури (УМіК) системи Міністерства культури і туризму України, а також з вимогами до випускників шкіл мистецтв (ДШМ) та педагогічних коледжів системи Міністерства освіти і науки України.

Вступні випробування передбачають перевірку та виявлення потенційних можливостей абітурієнта для навчання за обраним напрямом.

Вступний іспит має комплексний характер та поділяється на три складові:

1. музично-інструментальну;
2. вокальну;
3. музично-теоретичну.

Вступний іспит має на меті визначити рівень музично-інструментальної, музично-теоретичної та вокальної підготовки абітурієнта як важливих складових професійної діяльності майбутнього бакалавра музичного мистецтва.

На вступному іспиті абітурієнт повинен:

1. Виконати три твори на музичному інструменті: поліфонію; твір великої форми; концертну п'єсу або етюд.
2. Виконати два вокальних твори (з супроводом та a capella).
3. Продемонструвати знання з елементарної теорії музики.

Теоретична частина програми вступного іспиту загальна для всіх абітурієнтів. Музично-інструментальна та вокальна частини програми персоніфікована за змістом та диференційована за рівнем фахової підготовки абітурієнта (випускник ДМШ, ДШМ, училища мистецтв та культури, педагогічного коледжу тощо).

Вимоги до музично-інструментальної підготовки абітурієнта:

Майстерне володіння музичним інструментом є важливою фаховою компетенцією бакалавра музичного мистецтва, тому на вступному іспиті визначається рівень музично-інструментальної підготовки абітурієнта.

Музично-інструментальна програма абітурієнта може бути виконана на будь-якому музичному інструменті (фортепіано, баян, аккордеон, скрипка, гітара, бандура тощо). Вона повинна включати твори різних культурно-історичних епох, мистецьких напрямків, музичних жанрів та узгоджуватися з рівнем музичної освіти вступника.

На вступному іспиті виконуються три інструментальні твори (поліфонія; твір великої форми; концертна п'єса або етюд).

ФОРТЕПІАНО

1. **Поліфонічний твір** двох або триголосний (приблизна складність - Й.С.Бах «Двоголосні та трьохголосні інтенції», Прелюдії та фуґи з «Добре темперованого клавіру», частини з сюїти).

2. **Твір великої форми** українського, російського або зарубіжного композитора. (приблизна складність - Й. Гайдн, В.А. Моцарт. Сонати за вибором (І частина або всі інші); Л.В.Бетховен. Сонати приблизної складності - №№ 1, 5, 6, 9, 25 або інші).

3. **Концертна п'єса або етюд** технічного спрямування (приблизна складність – Л. Ревуцький. Прелюд, К. Мясков. Поема. Ф. Мендельсон. Пісня без слів. Етюди К.Черні опус 299, етюди І Крамера).

БАЯН, АКОРДЕОН

1. **Поліфонічний твір** дво або триголосний (приблизна складність – Й.С. Бах. Прелюдія та фуґа з циклу «8 маленьких прелюдій та фуґ», ДТК. Прелюдія та фуґа).

2. **Твір великої форми** (приблизна складність - І. Яшкевич. «Сонатина в старовинному стилі», В. Золотарьов. «Дитяча сюїта», А. Білошицький. Сюїта «Пори року»)

3. **Концертна п'єса або етюд** технічного спрямування (приблизна складність – П. Чайковський. «Пісня без слів». В. Косенко. «Мелодія», Ю. Щуровський. «Романс», В. Зубицький. «Коломийки»В. Семьонов. Фантазія на тему пісні Я. Френкеля «Калина красная», О. Наюнкін. Фантазія на 2 російські теми, М. Різоль. Концертні варіації на тему укр. нар. пісні «Дощик», М. Різоль. «Фантазія на теми укр. нар. пісень та танців», В. Іванов. Варіації на тему рос. нар. пісні «Посоєю лебеду на берегу»).

СКРИПКА

1. **Поліфонічний твір** двох або триголосний (приблизна складність - И.С. Бах. Партита № 2. Alemanda, Giga, Партита № 3. Govote en Ronde).

2. **Твір великої форми** (приблизна складність - Ф. Шпор. Концерт № 9, 11, Ф. Мендельсон. Концерт для скрипки з оркестром, e-moll, К. Сен-Санс. Концерт № 23, В.А. Моцарт. Концерт № 3, 4, 5, М. Брук. Концерт № 1.).

3. **Концертна п'єса або етюд** технічного спрямування (приблизна складність – Ф. Крейслер (в стилі Г. Пуньяні) «Прелюдія і АLEGRO», Н. Паганіні. «Контабіле», Б. Лятошинський. «Мелодія»Левіцький. «Українська рапсодія», М. де Фалья. «Іспанський танець»).

БАНДУРА

1. **Поліфонічний твір** двох або триголосний (приблизна складність - Й.С. Бах.

«Прелюдія» до-мажор, Й.С. Бах. «Сіціліана», М. Дремлюга. «Прелюдія і fuga»).

2. **Твір великої форми** (приблизна складність - Г. Гембера. «Варіації на тему укр. нар. пісні «Марина», К. Мясков. «Концертна п'єса для бандури та фортепіано» на тему укр. нар. пісні «Вечір на дворі», В. Петренко «Сонатина» на тему укр. нар. пісні «Ой, важу я, важу»).

3. **Концертна п'єса або етюд** технічного спрямування (приблизна складність – М. Дремлюга. «Романс», М. Лисенко. «Хвилина розпачу», О. Незовибатько. «Прелюдія»).

ГІТАРА

1. **Поліфонічний твір** у перекладі для гітари (приблизна складність - Й.С. Бах. Прелюдія та fuga ля-мінор. Adagio і Fuga-allegro з «Sonata for violin Solo №1»).

2. **Твір великої форми** (приблизна складність - К. Смага. Варіації на тему російської народної пісні «Вот мчится тройка почтовая», М. Висоцький. Варіації на тему російської народної пісні «Ах ты, матушка, голова болит»).

3. **Концертна п'єса або етюд** технічного спрямування (приблизна складність – оригінальний твір для гітари (наприклад, А. Барріос. Vals Op.8, №4, Ф. Сор. Rondo з «Grande Sonate», op. 22, Н. Альфонсо. Етюд для Ільзи Альфонсо, Е. Пухоль. Джміль).

На етапі перевірки музично-інструментальної підготовки абітурієнта враховується складність індивідуальної екзаменаційної програми та її відповідність рівню музичної освіти вступника.

На вступному іспиті оцінюється якість виконавської інтерпретації музичного твору, відповідність інтерпретації жанровій та стилевій естетиці, володіння технікою звуковидобування та тембровою палітрою музичного інструменту, виразність фразування, оптимальність та доцільність виконавських рухів, артистизм виконання.

Вимоги до вокальної підготовки абітурієнта

У процесі фахової підготовки бакалавр музичного мистецтва навчається академічній постановці голосу, однак важливо мати певні вокальні здібності. Виконання вокального твору під супровід концертмейстера, власний супровід чи а capella дозволяє визначити здібності та рівень вокальної підготовки вступника.

На вступному іспиті абітурієнт повинен виконати два різнохарактерних за змістом вокальних твори. Наприклад:

1. **Пісня під власний акомпанемент** (приблизна складність – К. Стеценко «Плавай, плавай, лебідонько»; П. Майборода «Стежина», «Пісня про вчительку»; А. Пашкевич «Мамина вишня»; Я. Стеценко «Зоре моя вечірня»; Е. Гріг «Захід сонця»; О. Колодуб «Вишиванка», А.Варламов „Красный сарафан” (муз., сл. Г.Циганова), Ф.Шопен «Бажання», М.Глінка «Жайворонок».

2. **Пісня без супроводу (a capella)** (приблизна складність – укр. нар. пісні та їх обробки: В. Заремба «Дивлюсь я на небо»; В. Косенко «Взяв би я бандуру»; О. Чишко «Дощик, дощик»; М. Віленський «У вишневому садочку», «Стоїть явір над водою» українська народна пісня «Ой у полі верба», українська народна пісня «Гаєм зелененьким», українська народна пісня «Ой летіла горлиця через сад», «Їхав козак за Дунай».

Під час співу вокального твору абітурієнту слід продемонструвати співочу поставу, як важливу умову для правильної роботи голосового апарату, правильне дихання, яке у взаємодії з голосовим апаратом є основою співу, виразність дикції та усвідомлення художнього змісту твору.

На вступному іспиті оцінюється голосові дані абітурієнта (за тембром, діапазоном, теситурою співу, типом голосу, наявністю дефектів дикції та звукоутворення); вокально-

технічна підготовка (свобода співу, артикуляція-дикція); рівень складності програми щодо голосових та вокально-технічних завдань (діапазон, теситура, мелодика, форма твору); рівень виконання (кантиленність співу та виразність, темпоритм, вокальне інтонування, драматургічний план виконання, образна структура).

Вимоги до музично-теоретичної підготовки абітурієнта

У навчальний план підготовки бакалавра музичного мистецтва входить цикл музично-теоретичних дисциплін, серед яких ключове значення має теорія музики, яка дає систематизовані знання найважливіших елементів музичної мови.

Теорія музики – це свосередний фундамент, на якому базуються всі навчальні дисципліни музично-теоретичного циклу. Знання з елементарної теорії музики нададуть абітурієнтам можливість подальшого опанування теоретичних основ гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів, більш повного засвоєння курсу історії музики, а також слугуватимуть теоретичним підґрунтям для виконавської інтерпретації музичних творів.

У процесі усного опитування абітурієнти повинні продемонструвати теоретичні знання основних засобів музичної виразності (мелодія, гармонія, ритм, тембр, фактура, метр, ритм), тональності та лади, інтервали, акорди.

Абітурієнт повинен вміти:

- будувати звукоряди та лади;
- групувати довжини в простих та складних розмірах;
- будувати інтервали та їх обернення;
- будувати тризвуки, септакорди V та VII ступеня з їх оберненнями;
- грати на фортепіано звукоряди, лади, інтервали, акорди;
- інтонувати інтервали, акорди, лади та визначати їх на слух.

У процесі усного опитування абітурієнти також повинні продемонструвати уміння читання з нот та слухового аналізу.

1. Читання з аркуша (заспівати з аркуша вправу з диригуванням у розмірах 2/4, 3/4, 3/8, 4/4). (Як зразок рекомендується використовувати збірки з сольфеджіо: Хвостенко В. «Одноголосное сольфеджио» Вып. 1 и 2, Калмыков Б., Фридкин Р. «Одноголосное сольфеджио»).

2. Визначення на слух інтервалів, в межах октави, послідовність інтервалів (4); акорди (3): тризвуки, сектакорди, квартсектакорди (мажорні і мінорні), домінантсептакорд і його обернення, ввідний (зменшений і малий) септакорди.

Список літератури:

1. Алексеев Б., Мясоедов А. Элементарная теория музыки. - М.: Музыка, 1986. – 240 с.
2. Вахромеев В.А. Элементарная теория музыки. Изд.7-е. – М.: Музыка, 1975. – 232 с.
3. Ладухин Н.М. Одноголосное сольфеджио. – М.: Музыка, 1997. – С. 8-12.
4. Островский А.Л., Соловьёв С.Н., Шокин В.П. Сольфеджио. – М.: Музыка, 1964. – С. 17-38.
5. Флис В., Якубяк Я. Сольфеджио. – К.: Муз. Украина, 1983. -103с.
6. Хвостенко В. Сольфеджио. – М.: Гос. муз. изд., 1961. -188с.
7. Калмыков Б., Фридкин Г. Сольфеджио. – Ч.1. Одноголосие. – М.: Музыка. 1984. – 139 с.
8. Побережна Г.І., Щериця Т.В. Загальна теорія музики: Підручник. – К.: Вища шк., 2004. – 303 с.
9. Смаглій Г., Маловик Л. Основи теорії музики. – Харків: Факт, 2005. – 384с.
10. Способин И. Элементарная теория музыки. – М.: Музыка, 1979. – 198 с.
11. Упражнения по элементарной теории музыки: Учеб. пособие / Авт.-сост. Н.Ю. Афонина, Т.Е. Бабанина и др. – Ленинград: Музыка, 1986.

12. Фридкин Г. Чтение с листа на уроках сольфеджио. – М., 1979. – 187с.
13. Пісні для учнів. – К.: Муз. Україна, 1985. -200с.

Критерії оцінювання знань та вмінь абітурієнта:

Максимальна кількість набраних балів у всіх фахових випробуваннях - **200 балів.**

З них:

Музично-інструментальна підготовка – 71 бал

Вокальна підготовка – 71 бал

Музично-теоретична підготовка – 58 балів

Критерії оцінювання музично-інструментальної підготовки: 71 бал

- Абітурієнт бездоганно виконує інструментальні твори, що за складністю відповідають або перевершують програмні вимоги; природно музикує, артистично тримається на естраді; самостійно і творчо використовує набуті знання, уміння та навички; має високий рівень творчого самовираження у музично-інструментальній діяльності (66 – 71 балів)
- Абітурієнт бездоганно виконує інструментальні твори, котрі за складністю відповідають або перевершують програмні вимоги, має досконалу (відповідно до вимог) технічну базу; впевнено тримається на естраді; самостійно і творчо використовує набуті знання, уміння та навички. (60 – 65 балів)
- Абітурієнт впевнено виконує програмні інструментальні твори, має досконалу (відповідно до вимог) технічну базу, добре тримається на естраді; самостійно використовує набуті знання, уміння та навички (54 – 59 балів).
- Абітурієнт стабільно виконує інструментальні твори, демонструє необхідні навички та уміння при виконанні музичного твору, досить повно розуміє художній зміст творів, але має стандартне музичне мислення, дещо обмежені технічні можливості, мають місце поодинокі недоліки при виконанні програми (48 – 53 балів).
- Абітурієнт на достатньому рівні виконує програмні інструментальні твори, має відповідну технічну базу, демонструє необхідні навички та уміння при виконанні музичного твору, але вони недосконалі; досить повно розуміє художній зміст творів, але має стандартне музичне мислення, демонструє недосконале звукодобування; мають місце окремі недоліки при виконанні програми. (42 – 47 балів).
- Абітурієнт на достатньому рівні виконує програмні інструментальні твори, має відповідну технічну базу, демонструє необхідні навички та уміння при виконанні музичного твору, але вони недосконалі; досить повно розуміє художній зміст творів, але має стандартне музичне мислення, демонструє недосконале звукодобування; мають місце окремі недоліки при виконанні програми (36 – 41 балів).
- Абітурієнт виконує інструментальні твори на репродуктивному рівні, невпевнено, зупиняється, часто робить помилки; володіє певними навичками та вміннями, щоб виконувати значну частину музичного матеріалу, але має слабо сформоване музичне мислення, недостатню технічну базу; не завжди вміє відтворити художній зміст музичного твору (30 – 35 балів).
- Абітурієнт виконує інструментальні твори на репродуктивному рівні, припускається суттєвих помилок; має слабку технічну базу, обмежено сформоване музичне мислення, недостатню технічну базу; не завжди вміє відтворити художній зміст музичного твору (24 – 29 балів).

- Абітурієнт виконує програмні інструментальні твори на репродуктивному рівні, припускається суттєвих помилок; має недостатню технічну базу, слабо сформоване музичне мислення, не завжди вміє відтворити художній зміст музичного твору (18 – 23 балів).
- Абітурієнт неспроможний виконати програмні інструментальні твори, а також окремі їх фрагменти; має примітивно сформоване художнє мислення, обмежений музичний розвиток, слабкі вміння та навички (12 – 17 балів).
- Абітурієнт неспроможний виконати програмні інструментальні твори, а також окремі їх фрагменти; не має достатнього для виконання художнього мислення, має обмежені музичні та технічні можливості, обмежений музичний розвиток (6 – 11 балів)..
- Абітурієнт неспроможний виконати програмні інструментальні твори, а також окремі їх фрагменти; має примітивно сформоване художнього мислення, дуже обмежені музичні та технічні дані, слабкі вміння та навички (0 – 5 балів).

Критерії оцінювання вокальної підготовки абітурієнта: 71 бал

- Абітурієнт бездоганно виконує вокальні твори, що за складністю відповідають або перевершують програмні вимоги; природно музикує, артистично тримається на естраді; самостійно і творчо використовує набуті знання, уміння та навички; має високий рівень вокально-технічної підготовки. (66 – 71 балів)
- Абітурієнт бездоганно виконує вокальні твори, котрі за складністю відповідають або перевершують програмні вимоги, майстерно володіє голосом; впевнено тримається на естраді; самостійно і творчо використовує набуті знання, уміння та навички. (60 – 65 балів)
- Абітурієнт впевнено виконує програмні вокальні твори, має відповідну до вимог вокально-технічну підготовку, добре тримається на естраді; самостійно використовує набуті знання, уміння та навички. (54 – 59 балів).
- Абітурієнт стабільно виконує вокальні твори, демонструє необхідні навички та уміння при виконанні музичного твору, досить повно розуміє художній зміст творів, але має стандартне музичне мислення, дещо обмежені вокально-технічні можливості, мають місце поодинокі текстові помилки та технічні вади виконання програми. (48 – 53 балів).
- Абітурієнт на достатньому рівні виконує програмні вокальні твори, має відповідну вокально-технічну підготовку, демонструє необхідні навички та уміння при виконанні музичного твору, але вони недосконалі; досить повно розуміє художній зміст творів, але має стандартне музичне мислення, демонструє недосконале звукодобування; мають місце окремі недоліки при виконанні програми. (42 – 47 балів).
- Абітурієнт на достатньому рівні виконує програмні вокальні твори, має відповідну вокально-технічну підготовку, демонструє необхідні навички та уміння при виконанні музичного твору, але вони недосконалі, присутні граматичні та стилістичні помилки; досить повно розуміє художній зміст творів, але має стандартне музичне мислення, демонструє недосконалу координацію голосового апарату та слуховий контроль. (36 – 41 балів).
- Абітурієнт виконує вокальні твори на репродуктивному рівні, невпевнено, зупиняється, часто робить помилки; володіє певними навичками та вміннями, щоб виконувати значну частину музичного матеріалу, але має слабо сформоване музичне мислення, недостатню вокально-технічну підготовку; не завжди вміє

відтворити художній зміст музичного твору, обмежена координація голосового апарату та слабкий слуховий контроль. (30 – 35 балів).

- Абітурієнт виконує вокальні твори на репродуктивному рівні, припускається суттєвих помилок; має слабку вокально-технічну підготовку, обмежено сформоване музичне мислення, не завжди вміє відтворити художній зміст музичного твору. (24 – 29 балів).
- Абітурієнт виконує програмні вокальні твори на репродуктивному рівні, припускається суттєвих помилок; має недостатню вокально-технічну підготовку, слабо сформоване музичне мислення, не завжди вміє відтворити художній зміст музичного твору, проявляє недбалість виконавської інтерпретації, недостатню координацію голосового апарату та слабкий слуховий контроль. (18 – 23 балів).
- Абітурієнт неспроможний виконати програмні вокальні твори, а також окремі їх фрагменти; має примітивно сформоване художнє мислення, обмежений музичний розвиток, слабкі вміння та навички, демонструє відсутність координації голосового апарату та слухового контролю. (12 – 17 балів).
- Абітурієнт неспроможний виконати програмні вокальні твори, а також окремі їх фрагменти; не має достатнього для виконання художнього мислення, має обмежені музичні та вокально-технічні можливості, обмежений музичний розвиток. (6 – 11 балів).
- Абітурієнт неспроможний виконати програмні вокальні твори, а також окремі їх фрагменти; має примітивно сформоване художнє мислення, дуже обмежені музичні та вокально-технічні дані, слабкі вміння та навички. (0 – 5 балів).

Критерії оцінки музично-теоретичних знань абітурієнта: 58 балів

- Відповідь абітурієнта демонструє бездоганні професійні навички у музично-теоретичних формах роботи, вільне володіння набутими знаннями та навичками; Слуховий аналіз елементів, читання по нотах не містить помилок та недоліків. (54 – 58 балів)
- Абітурієнт демонструє яскраві здібності та розвинуті професійні навички з усіх форм музично-теоретичної роботи; Слуховий аналіз елементів, читання по нотах не містить помилок. (48 – 53 балів)
- Рівень засвоєння музично-теоретичного матеріалу досить високий; відповідь абітурієнта впевнена, виразна, грамотна, можливі одна-дві незначні неточності. Слуховий аналіз елементів, читання по нотах містить не більше однієї незначної помилки. (42 – 47 балів).
- Абітурієнт виявляє глибоке засвоєння матеріалу, але допускає несуттєві неточності у відповідях, які потребують корегування. Слуховий аналіз елементів, читання по нотах містить не більше двох помилок. (36 – 41 балів).
- Абітурієнт виявив добре сформовані уміння та навички музично-теоретичної роботи; на належному рівні виконує усі завдання, але припускає окремі неточності. (30 – 35 балів).
- Абітурієнт володіє певними навичками та вміннями. Виконує запропоновані завдання на посередньому рівні: демонструє неповні знання, неточні інтонування та слуховий аналіз елементів, читання по нотах – невпевнене, із зупинками та поправками. (24 – 29 балів).
- Абітурієнт виявив недосконало сформовані уміння та навички, виконує завдання з частими помилками або неточностями, опрацьовує лише окремі форми музично-теоретичної роботи на достатньому рівні; неповністю (близько п'ятдесят відсотків)

або з 5 помилками виконав слуховий аналіз елементів, читання по нотах – невпевнене, із зупинками та поправками. (18 – 23 балів).

- Абітурієнт виявив недосконало сформовані уміння та навички; може виконувати основні форми роботи на середньому рівні якості: нечисте інтонування, відсутність точних знань про побудову гам, інтервалів та акордів, неточне сприйняття елементів на слух. Спів по нотах містить інтонаційні та ритмічні помилки, невпевнене тактування. (12 – 17 балів).
- Абітурієнт володіє незначною частиною тематичного матеріалу, виявляє дуже малу кількість знань, вмінь та навичок, внаслідок чого завдання виконуються частково і на низькому рівні. Слуховий аналіз елементів зроблений неповністю (на 20 %) з великою кількістю помилок, спів по нотах містить багато інтонаційних та ритмічних помилок, відсутність тактування, що свідчить про слабо розвинений ладовий та ритмічний слух і про незадовільне засвоєння матеріалу. (6 – 11 балів).
- Абітурієнт не має сформованих навичок слухового аналізу та правильного інтонування, не володіє необхідними теоретичними знаннями. (0 – 5 балів).

Абітурієнт вважається допущеним до участі в конкурсі, якщо набрав не менше **124 балів**.